

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Технологічний факультет

Кафедра технологій виробництва, переробки та якості продукції тваринництва

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ІВАНЧУК ОЛЕКСАНДР ВАСИЛЬОВИЧ

УДК 637.5'64(477.44)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**РЕЗЕРВИ ЗБІЛЬШЕННЯ ВИРОБНИЦТВА СВИНИНИ В УМОВАХ
ТОВ «СКОМОРОШКІВСЬКЕ» ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ**

204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва»

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело _____ Олександр ІВАНЧУК

Керівник роботи:
Аліна ШУЛЯР,
кандидат с.-г. наук, доцент

Житомир – 2023

Висновок кафедри технологій виробництва, переробки та якості продукції тваринництва

за результатами попереднього захисту: _____

Протокол засідання кафедри технологій виробництва, переробки та якості продукції тваринництва № __ від «__» _____ 2023 р.

Завідувач кафедри технологій
виробництва, переробки та якості
продукції тваринництва
«__» _____ 2023 р.

Тетяна ВЕРБЕЛЬЧУК

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти **Олександр ІВАНЧУК** захистив кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК _____

Віра КОБЕРНЮК

АНОТАЦІЯ

Іванчук О. В. Резерви збільшення виробництва свинини в умовах ТОВ «Скоморошківське» Вінницької області. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 204 – Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва. – Поліський національний університет, Житомир, 2023.

Виходячи із аналізу ведення галузі свинарства у ТОВ «Скоморошківське» та виявлення резервів збільшення виробництва свинини, пропонуємо розробити чіткий технологічний процес виробництва свинини на 19 основних свиноматок. Запропонований проект буде відповідати вимогам інтенсивних технологій. Завдяки проведеним розрахункам, при утриманні 19 основних свиноматок забезпечується виробництво свинини 426,4 ц в рік, або 22,4 ц на 1 свиноматку, при витратах кормів 5,5 ц корм. од.

Ключові слова: свинарство, технологія, виробництво, годівля, утримання, відтворення.

ANNOTATION

Ivanchuk O.V. Reserves for increasing pork production under the conditions of Skomoroshkivske LLC of the Vinnytsia region. – Qualifying scientific research as a manuscript.

Qualification work for a bachelor's degree in specialty 204 – Technology of production and processing of livestock products. – Polissya National University, Zhytomyr, 2023.

Based on the analysis of the management of the pig farming industry at «Skomoroshkivske» LLC and the identification of reserves for increasing pork production, we propose to develop a clear technological process of pork production for 19 main sows. The proposed project will meet the requirements of intensive technologies. Thanks to the calculations, keeping 19 main sows ensures pork production of 426.4 tons per year, or 22.4 tons per 1 sow, with feed consumption of 5.5 tons of feed. unit.

Key words: pig breeding, technology, production, feeding, maintenance, reproduction.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ	7
1.1. Загальна характеристика технології виробництва свинини	7
1.2. Резерви збільшення виробництва свинини	11
РОЗДІЛ 2. МАТЕРІАЛ, МЕТОДИКА, МІСЦЕ ТА УМОВИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ	14
2.1. Місце та умови проведення досліджень	14
2.2. Матеріал та методика проведення досліджень	18
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ	19
3.1. Аналіз технології виробництва свинини в умовах ТОВ «Скоморошківське»	19
3.2. Резерви збільшення виробництва свинини у господарстві на перспективу (розрахунково-технологічна частина)	24
3.3. Економічна ефективність розробки	32
ВИСНОВКИ	33
ПРОПОЗИЦІЇ	34
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	35
ДОДАТКИ	40

ВСТУП

Проблема забезпечення населення України м'ясом та м'ясопродуктами в найближчі роки може бути вирішена, значною мірою, шляхом розвитку та зміцнення галузі свинарства. Про це свідчить практика світового досвіду, де в структурі м'яса свинина займає 40–50% [32].

Свинарство є однією з найшвидших і найбільш результативних сфер тваринництва. В Україні з давніх-давен свинарство завжди вважалося традиційною галуззю тваринництва.

Свині мають ряд унікальних біологічних та господарських особливостей. Завдяки короткому періоду супоросності та високій багатоплідності, вони забезпечують отримання значної кількості поросят (20–25 голів на рік) та до двох тонн свинини лише від однієї свиноматки. Свині мають приблизно в 20 разів вищу біологічну відтворювальну здатність порівняно з великою рогатою худобою.

Свині володіють цінною особливістю у порівнянні з іншими сільськогосподарськими тваринами – вони ефективно перетворюють корми на приріст продукції [33]. Для отримання 1 кілограма живої маси свині витрачають лише 4–5 кормових одиниць, тоді як у великої рогатої худоби цей показник становить 9–10 кормових одиниць. Це свідчить про високу економічну ефективність свинарства і його важливе значення у галузі виробництва харчових продуктів [6].

Україна зосереджує зусилля на зростанні виробництва свинини шляхом збільшення поголів'я свиней та впровадження інтенсивних методів у свинарстві. Одним з ефективних заходів є широке застосування міжпородного схрещування та гібридизації, що сприяють значному підвищенню показників продуктивності тварин [1]. Ці технології дозволяють отримувати свиней з високими показниками приросту та якості м'яса. Цей підхід допомагає задовольнити зростаючий попит на свинину на ринку та забезпечити стабільне виробництво якісної продукції в Україні [4, 9].

Подальший розвиток галузі свинарства потребує науково-виробничих розробок, що охоплюють всю технологію виробництва свинини.

Мета і завдання досліджень. Метою кваліфікаційної роботи було виявити та удосконалити резерви збільшення виробництва свинини у ТОВ «Скоморошківське» Вінницької області.

Для досягнення поставленої мети ставилися такі завдання:

- проаналізувати основні показники розміру господарства;
- вивчити існуючу технологію виробництва свинини;
- розробити шляхи оптимізації технологічного процесу виробництва свинини;
- зробити висновки та пропозиції виробництву.

Об'єктом дослідження є свиноферма та технологічні процеси виробництва свинини в умовах ТОВ «Скоморошківське».

Предмет досліджень: система відтворення, утримання, годівлі та продуктивні якості свиней.

Методи дослідження: зоотехнічні (поголів'я, структура стада, умови годівлі, утримання, продуктивність, оплата корму продукцією), економічні.

Перелік публікацій автора за темою досліджень. Основні положення кваліфікаційної роботи опубліковані в 2 публікаціях у науково-теоретичних збірниках наукових праць здобувачів.

Структура та обсяг роботи: Робота викладена на 39 сторінках комп'ютерного набору та включає наступні розділи: вступ, огляд літератури, матеріал і методика проведення досліджень, результати досліджень, висновки та пропозиції, список використаних джерел, додатки. Робота містить 12 таблиць, 1 рисунок, 2 додатки. Список літератури включає 42 джерела.

РОЗДІЛ 1

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

1.1. Загальна характеристика технології виробництва свинини

Розвиток промислового свинарства передбачає проведення науково-виробничих досліджень, що охоплюють всі аспекти технології виробництва свинини [31]. Це включає вдосконалення управління господарством, умов утримання свиней, генетичної селекції та розведення, годівлі та удосконалення процесу вирощування. Дослідження цих аспектів сприяють підвищенню продуктивності, якості та ефективності виробництва свинини, забезпечують стабільність та конкурентоспроможність на ринку. Науково-виробничі дослідження є ключовим етапом у досягненні промислового рівня виробництва свинини [1, 5, 19, 36].

За повідомленням М. Г. Повода та ін. [26]: «Головне завдання технології полягає у поділі виробничого процесу на окремі етапи і створенні основи для оптимального поєднання робочої сили та виробничих засобів для виготовлення конкретних видів продукції. Це означає постійне вдосконалення і розробку нових методів виробництва, щоб ефективно використовувати виробничі ресурси – засоби виробництва, робочу силу та матеріали – з мінімальними витратами. Мета полягає у досягненні економічно найраціональніших комбінацій для забезпечення ефективного виробництва продукції. Це передбачає поліпшення і оптимізацію існуючих методів, а також розробку нових, які дозволять забезпечити ефективне використання ресурсів і мінімізувати витрати» [35].

Кравець І. В. [23] констатує, що основна мета технологічних досліджень полягає у виявленні закономірностей технологічного характеру, а саме вивченні оптимальних операцій і процесів в цілому. Це

включає аналіз взаємодії між робочою силою та засобами виробництва в ході трудового процесу. Для великих тваринницьких комплексів розробка конкретних технологій є надзвичайно важливою, оскільки управління технологічним процесом, в якому багато взаємозалежних факторів, є неможливим. Тому дослідження допомагають виявити ефективні способи виробництва, які оптимізують використання ресурсів і покращують якість продукції [23].

Отримання і вирощування високопродуктивного молодняка, з чого починається будь-яка технологія, поки що досить складна і найвідповідальніша ділянка у загальному ланцюзі технологічних елементів виробництва свинини [7].

Суттєвим резервом інтенсифікації галузі є зростання селекційно-племінної роботи й передача селекційних досягнень племінних господарств у промислові стада комплексів свиноферм. Збереження мережі племінних господарств і ріст чисельності маточного поголів'я в них дозволяє повністю забезпечити потреби галузі в племінному поголів'ї і прискорити темпи якісного удосконалення промислового стада [8, 30].

Технологію можна вважати удосконаленою, якщо породі, помісному або гібридному потомству, одержаному від перевірених на комбінативну здатність порід, заводських типів і ліній, максимально відповідають тип і режим годівлі, розміри і конструкція обладнання, якщо все це дозволяє найбільш економічним шляхом виробляти більше високоякісної продукції за одиницю часу механізованої праці. Ця загальна мета й тісний взаємозв'язок між усіма елементами виробничого процесу припускають комплексну розробку оптимальних технологій конкретно для кожного господарства фахівцями різного профілю – зооінженерами і ветеринарними працівниками, механізаторами, будівельниками, архітекторами, економістами і організаторами виробництва і праці [17, 21, 37].

У багатьох господарствах інтенсифікацію свинарства гальмують низькі рівні селекційно-племінної роботи зі стадом, не достатній рівень

забезпечення кормами і особливо стартерними комбікормами, порушення оптимальних належних умов утримання тварин, а також ігнорування сучасних методів, форм організації та оплати праці при різних формах власності [13, 38].

Вітчизняними дослідниками було встановлено, що одержання максимального виробництва свинини із зменшенням її собівартості можливе при покращенні кормової бази, налагодженій організації стада, впровадження ефективних методів розведення, годівлі, відгодівлі і утримання свиней, спрямованих на підвищення м'ясних якостей [20].

Ефективна організація відтворення свинарства передбачає глибокі знання про закономірності росту і розвитку свиней, їх біологічні особливості, а також врахування сучасних зоотехнічних вимог, специфіки господарства та його масштабів, а також конкретної програми виробництва свинини або напрямку розведення. Це означає, що вирощування свиней має бути спрямоване на досягнення конкретних цілей, таких як отримання високоякісної м'ясної продукції або розвиток племінної бази. Врахування цих факторів допомагає забезпечити успішне відтворення стада та досягнення максимальної продуктивності [24].

Головним завданням відтворення стада є підвищення продуктивності та інтенсивне використання маточного поголів'я з тим, щоб від кожної основної свиноматки на промислових фермах і комплексах одержувати щорічно 18–20 ц дешевої свинини, або вирощувати не менше 19–20 голів висококласного племінного молодняку [14].

Важливими заходами і методами успішного відтворення свинопоголів'я є комплектування стада й формування його структури, ефективне використання кнурів та свиноматок, вирощування ремонтного молодняку, підбір та складання плану парування, визначення строків опоросів та їх проведення, та інше [25, 30].

Результат роботи будь-якого свинарського підприємства із закінченим циклом виробництва значно залежить від якості свиноматок і кнурів стада та

щорічного його оновлення. Як свідчить практика, при нормальній структурі стада за віком тварин та з інших причин із племінних господарств щорічно вибуває 25–30 основних свиноматок і кнурів, а із спецгоспів та промислових комплексів – 35–40 % і більше. Від того, як організовано в господарстві відбір та вирощування ремонтного молодняку, в основному залежить якість стада [18].

Свинок для вирощування при сезонно-туровій системі планування опоросів доцільно планувати залишати на відтворення від зимово-весняних гнізд [40]. При промисловій технології виробництва свинини, зазвичай використовують рівномірнорічну систему відтворення свиноматок, то на ремонт стада основного краще відбирати свинок з кожного туру опоросів [27].

Перше парування ремонтного молодняку доцільно проводити при досягненні 9–10-місячного віку та живої маси 120–130 кг для свинок і 10–11-місячного віку та 135–150 кг для кнурців [16].

Таким чином, технологічні аспекти виробництва свинини мають велике значення для ефективності та якості виконання виробничого процесу. Основними з них є:

- 1) генетика та селекція: виробництво свинини починається з вибору генетично високопродуктивних порід свиней. Селекція спрямована на отримання тварин з високою природною схильністю до набуття ваги та високою м'ясною якістю;

- 2) годівля: досягнення оптимального рівня годівлі для свиней дуже важливо для їх росту та розвитку. Сучасні технології дозволяють точно збалансувати раціон, щоб забезпечити оптимальну кількість білків, жирів, вуглеводів, вітамінів та мінералів;

- 3) утримання: комфорт та добробут свиней є важливим аспектом виробництва свинини. Сучасні ферми мають добре обладнані приміщення, які забезпечують нормальні умови життя для тварин. Вони включають

контрольовану температуру, освітлення, вентиляцію та доступ до води і годівниць;

4) здоров'я та ветеринарний догляд: збереження здоров'я свиней є ключовим фактором виробництва свинини. З цією метою проводяться профілактичні заходи, такі як вакцинація та регулярні медичні огляди, для запобігання поширенню хвороб і забезпечення добробуту тварин;

5) генетичне поліпшення: використання сучасних методів генетичної технології, таких як штучне осіменіння, що може сприяти покращенню продуктивності свиней [19].

1.2. Резерви збільшення виробництва свинини

Для досягнення підвищеної продуктивності та стійкості організму свиней, важливим є створення оптимальних умов утримання, догляду та годівлі [2, 3, 12, 39]. Це означає, що необхідно забезпечити їм комфортне середовище проживання, яке враховує їх природні потреби, забезпечує достатню вентиляцію, освітлення та температуру. Також необхідно використовувати оптимальні стратегії годівлі, забезпечуючи свиням належний раціон з урахуванням їх потреб та фізіологічних особливостей організму [11, 30].

Свинарські ферми і комплекси можуть бути спеціалізованими залежно від їх призначення. Основні типи свинарських ферм і комплексів включають:

1) племінні ферми: тут спеціалізуються в розведенні і підборі порід свиней для поліпшення генетичного потенціалу тварин. Вони займаються роботою з виведенням нових генетичних ліній, покращенням продуктивності та іншими аспектами селекції;

2) товарні ферми: їх робота спрямована на вирощування свиней для отримання м'яса. Основною метою є максимізація виробництва свинячого м'яса з використанням ефективних методів годівлі, утримання та генетичного поліпшення;

3) ферми з закінченим циклом виробництва: сюди відносять і промислові комплекси, що займаються повним циклом виробництва свинини, включаючи розведення, відтворення поросят, вирощування та годівлю свиней до готовності для забою. Вони забезпечують інтегрований підхід до виробництва свинини.

За даними В. О. Іванова, В. М. Волощука: «кожен тип ферми має свої вимоги до номенклатури будівель і споруд, системи утримання та годівлі свиней, а також використовує різні методи селекції та генетичного поліпшення. Урахування природно-кліматичних умов також є важливим фактором при розташуванні і проектуванні свинарських комплексів» [16].

Свинарник, а також будівлі і споруди обслуговуючого і підсобного призначення будують за типовими проектами, що дає можливість здешевити будівництво, використовувати в приміщеннях комплексу механізацію та створення оптимального мікроклімату для свиней з урахуванням їх статевікових особливостей [2, 3, 6].

Так, одержання двох опоросів від кожної свиноматки є одним із основних завдань свинарських ферм. Це підвищує продуктивність та ефективність виробництва свинини [42].

На товарних фермах використовують кнурів іншої, ніж матки, породи. Метод розведення – промислове схрещування, яке дає можливість одержати помісне потомство. Помісні поросята більш життєздатні, швидше ростуть, у них кращі м'ясні якості [9, 18, 19, 24].

Опороси свиноматок у господарствах планують так, щоб поросята народилися у зручний для тваринників період року, щоб максимально забезпечити хороший приріст і розвиток відлучених поросят та молодняку. Найкраще ростуть поросята, що народились наприкінці грудня та в січні. За літо вони виростуть, а від свиноматок можна отримати літній опорос у липні, тобто захопити найкращу теплу пору року.

В збільшенні поголів'я свиней велику увагу слід приділяти організації турових опоросів [28].

Особливу увагу в годівлі необхідно приділяти поросним та лактуючим свиноматкам. Тільки за дотримання цих умов можливо отримати здоровий молодняк з високими імунним статусом та потенціалом росту і розвитку. Це гарантія одержання здорового приплоду [13, 14].

Добре годуючи підсисну свиноматку і приплід одержують здорових, життєздатних поросят з оптимальною живою масою: у 28 днів – 8 кг; у 35 днів – 10–12 кг; у 45 днів – 15–16 кг; у 60 днів – 20–22 кг [29].

Високих показників в свинарській галузі досягнуто за рахунок того, що забійних кондицій в 120 кг відгодівельний молодняк досягає за 6–7 місяців. Середньодобові прирости на відгодівлі становлять 750–800 г, витрати кормів за весь період вирощування 2,93 кг на 1 кг приросту. Такий рівень продуктивності тварин забезпечує високу рентабельність галузі свинарства [25].

Отже, технологія виробництва свинини – це досить важлива галузь сільського господарства, яка забезпечує населення продуктами харчування, а промисловість сировиною. Успіх виробництва заснований на зоотехнічних, технологічних і ветеринарних знаннях, які товаровиробник може вміло застосовувати для досягнення поставленої мети. Знання біологічних, фізіологічних і господарських особливостей тварин дає змогу зробити правильний вибір строків парування і опоросу для успішного вирощування молодняку.

Впровадження інтенсивних технологій виробництва свинини, при належному фінансуванні та ефективній організації праці, є важливим фактором для збільшення виробництва та підвищення рентабельності галузі [24].

РОЗДІЛ 2

МАТЕРІАЛ, МЕТОДИКА, МІСЦЕ ТА УМОВИ ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ

2.1. Місце та умови проведення досліджень

ТОВ «Скоморошківське» знаходиться в селі Скоморошки Вінницького району Вінницької області (фото 1.), та має вигідне розташування до найближчих пунктів збуту продукції, зокрема до обласного центру м. Вінниці – 87 км.

Спеціалізацією господарства є розвинуте рослинництво з тваринництвом.

Фото 1. В'їзд у ТОВ «Скоморошківське».

Землекористування господарства є частиною в Південно-західному агроґрунтовому районі центрального лісостепу (центральна зона Вінницької області). Дана зона характеризується помірно-теплим і вологим кліматом.

Глибина замерзання ґрунту до 50–60 см, середньорічна температура повітря – 7 °С, максимальна – 35,8 °С, мінімальна – 3–4 °С. Середня температура найтеплішого місяця (липня) – 18,9 °С, найхолоднішого (січня) – 8,7 °С. Перші осінні заморозки спостерігаються на початку жовтня.

В цілому ґрунтово-кліматичні умови сприятливі для вирощування основних сільськогосподарських культур на яких можливе використання сучасних засобів механізації для обробки земельних угідь. Тобто, є всі базисні умови для використання та ведення статутної діяльності підприємства.

Розглянемо місце розташування, ґрунтові та кліматичні умови даного господарства. Землі підприємства розташовані в основному на захід від села. Найбільш віддалені поля знаходяться на віддалі 4–6 км, що є економічно вигідним. Кліматичні умови даної території сприятливі для ведення господарства. Тривалість безморозного періоду коливається в межах 130–150 днів. За рік випадає 520–570 мм опадів, зокрема, із квітня по травень до 400 мм. У районі густа річкова сітка і багаті земельні ресурси (чорноземи і сірі лісові ґрунти).

Таким чином, ґрунтово-кліматичні умови господарства дозволяють одержувати високі урожаї основних сільськогосподарських культур, які районовані в зоні Лісостепу. Для ефективної виробничо-господарської діяльності найважливішими показниками є забезпеченість господарства земельними і трудовими ресурсами.

Загальна площа сільськогосподарських угідь представлена ріллею і становить 3081 га.

Види діяльності підприємства:

Код КВЕД 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур

01.41 Розведення великої рогатої худоби молочних порід

01.46 Розведення свиней

01.50 Змішане сільське господарство

Урожайність основних сільськогосподарських культур які вирощують в господарстві та продуктивність худоби приведено в таблиці 2.1.

Аналізуючи таблицю 2.1 можна сказати, що урожайність усіх сільськогосподарських культур протягом трьох років знаходиться на належному рівні, а саме у 2022 р., ц/га: пшениця озима – 30,5, ячмінь озимий

– 41,9, ячмінь ярий – 21, кукурудза на зерно - 83,4, соя – 22, соняшник – 27,9, ріпак озимий – 25,7.

Таблиця 2.1

**Урожайність сільськогосподарських культур та продуктивність худоби
В ТОВ «Скоморошківське»**

Показник	Роки			Відхилення ± звітний рік до базового
	2020	2021	2022	
1.Урожайність, ц/га:				
- пшениця озима	41,5	35,7	30,5	-11
- ячмінь озимий	32,1	19,2	41,9	9,8
- ячмінь ярий	24,8	15,7	21	-3,8
- кукурудза на зерно	43,6	61,4	83,4	39,8
- гречка	5,5	4,7	-	-5,5
- горох	19,5	-	-	-19,5
- соя	7,4	22,3	22	14,6
- соняшник	9,8	23,9	27,9	18,1
- ріпак озимий	15,2	29,4	25,7	10,5
- ріпак ярий	-	19,2	-	-
2.Продуктивність худоби:				
- середньорічний надій на 1 корову, кг	4285	4157	1040	-3245
- середньодобовий приріст ВРХ, г	411	445	433	22
- середньодобовий приріст свиней, г	311	313	320	9

Середньорічний надій на корову зменшився на 3245 кг і становив у 2022 році 1040 кг. Це напевно пов'язано із тим, що господарство зменшило поголів'я великої рогатої худоби і на майбутнє розводити велику рогату худобу не планує.

Проте середньодобові прирости великої рогатої худоби покращилися

на 22 г і становили у 2022 році 433 г. Також покращилися прирости свиней у господарстві, і у 2022 році становили 320 г, що на 9 г більше порівняно до 2020 року.

Провівши аналіз господарської діяльності можемо стверджувати, що в господарстві тваринництво, а в тому числі і свинарство знаходиться на не дуже високому рівні економічного розвитку. Не має чіткого перспективного плану племінної роботи із стадом свиней великої білої породи та взагалі виробництва свинини. На показники продуктивності впливають як кліматичні умови так і диспаритет цін на продукцію сільського господарства.

Аналізуючи виробничі показники стану галузі свинарства (табл. 2.2), необхідно відмітити, що середньорічне поголів'я свиней збільшилося.

Таблиця 2.2

Виробництва свинини В ТОВ «Скоморошківське»

Показник	Роки			Відхилення ± звітний рік до базового
	2020	2021	2022	
Середньорічне поголів'я свиней, гол.	134	361	398	264
Валове виробництво свинини, ц	45	351	242	197
Реалізація свинини, ц	23	226	373	350
Витрата кормів на 1 ц приросту, ц корм. од.	7,8	7,7	6,8	-1,0
Собівартість 1 ц приросту, грн.	4031	5219	2890	1141
Ціна реалізації 1 ц свинини, грн.	4200	4435	4570	370
Рівень рентабельності (збитковості), %	4,1	-15,1	15,8	11,7

Так у 2022 році загальне поголів'я свиней збільшилося на 264 голови у порівнянні з 2020 роком, і становило 398 голів.

Валове виробництво свинини у 2022 році становило 242 ц. Вихід поросят на 1 свиноматку – 8,4 голови, а затрати корму на 1 ц приросту зменшилися на 1 ц корм. од. і становили 6,8 ц корм. од., собівартість 1 ц приросту збільшилася на 1141 грн., і становила 2890 грн, ціна реалізації 1 ц

свинини збільшилася на 370 грн. і становить 4570 грн., що і послужило підвищенню рівня рентабельності галузі свинарства у господарстві до 15,8 %.

2.2.Методика виконання роботи

Метою дипломної роботи було виявити та удосконалити резерви збільшення виробництва свинини у ТОВ «Скоморошківське» Вінницького району Вінницької області.

Для досягнення цієї мети в завдання роботи входило:

- провести теоретичне обґрунтування теми на основі вивчення літературних джерел;
- проаналізувати основні показники розміру господарства;
- вивчити існуючу технологію виробництва свинини;
- розробити шляхи оптимізації технологічного процесу виробництва свинини;
- описати організацію відтворення свиней і племінної роботи на перспективу;
- дати економічну оцінку розробки;
- зробити висновки та пропозиції виробництву.

Об'єкт дослідження свиноферма та технологічний процес виробництва свинини.

При написанні кваліфікаційної роботи використані матеріали річних звітів зоотехнічного та бухгалтерського обліку за 2020, 2021 та 2022 роки (форма № 24 «Звіт про стан тваринництва», № 50 «Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств»). У процесі виконання роботи вивчали основні складові технології виробництва свинини в господарстві.

Кваліфікаційна робота виконана згідно методичних вказівок до виконання робіт [21].

РОЗДІЛ 3

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

3.1. Аналіз технології виробництва свинини в умовах ТОВ «Скоморошківське»

Свиноферма господарства ТОВ «Скоморошківське» працює із закінченим циклом виробництва. Напрямок свиноферми це виробництво товарної свинини.

На свинофермі господарства розводять свиней великої білої породи. Велика біла порода свиней відноситься до першої групи порід. Це порода універсального напрямку продуктивності. Свині універсальних порід за будовою тулуба і характером продуктивності займають проміжне положення між м'ясними і сальними тваринами. Тварини великої білої породи характеризуються міцним типом тілобудови, придатністю до використання в умовах підприємства з промисловою технологією. Як материнська основа вони широко використовуються для промислового схрещування і гібридизації.

Рух поголів'я свиней в 2022 році наведений в таблиці 3.1. Аналіз таблиці показує, що в звітному 2022 році в господарстві було 19 основних свиноматок. На початок 2022 року в господарстві нараховувалося 524 голів свиней, а на кінець 272 голови свиней. За рік народилося живого приплоду 321 голова. Протягом року було одержано 24 опороси. Було закуплено 40 ремонтних свинок на місце реалізованих 57 голів вибракуваних свиноматок. Також було реалізовано 556 голів молодняка свиней віком 3–4 місяці живою масою 25 кг.

Вихід поросят за 1 опорос складає в середньому 8,4 поросят. В середньому за рік від однієї свиноматки отримано 1,26 опороса при відтворювальному циклі свиноматки 331 день. Відтворювальний цикл свиноматки включає такі періоди: холостий – 157 днів, поросності – 114 дні,

підсисний – 60 днів.

Таблиця 3.1

Рух поголів'я свиней в 2022 році

Показник	Кількість
Було свиней на 1.01.2022 року, голів	524
в тому числі основних свиноматок, гол.	19
разових та перевірюваних свиноматок, гол.	-
ремонтні свинки старші 4-х місяців, гол.	18
поросята до 2-х місяців, гол.	177
Народилося живого приплоду, гол.	321
в т.ч. від основних свиноматок, гол.	321
Закуплено тварин в господарство, гол.	40
Реалізовано тварин з господарства, гол.	613
Поголів'я свиней на 1.01.2023 року	272

З метою збільшення виходу поросят на перспективу потрібно скоротити період від відлучення поросят до запліднення, тобто холостий період як мінімум до 21 дня, що дозволить отримати 1,8 опороси за рік. Цьому буде сприятиме покращення умов годівлі та утримання свиней, а також цілеспрямований відбір ремонтного молодняка, вибракування свиноматок з аварійними опоросами.

В ремонтну групу було відібрано 18 свинок, що дуже мало. Адже науковцями доведено, що співвідношення основних свиноматок до перевірюваних має становити 1:1, щоб відібрати кращих за продуктивністю тварин і забезпечити вибракування основних свиноматок до 30%.

За рік вирощено в живій масі 242 ц свинини. Середньодобовий приріст свиней в середньому склав 320 г.

Головним завданням відтворення є збільшення продуктивності та інтенсивності використання основного стада з метою одержання від кожної свиноматки не менше, як 20 ц дешевої свинини. Досвід передових

господарств свідчить: понад половина всіх витрат при виробництві свинини припадає на утримання основного стада і вирощування поросят до переведення їх на відгодівлю.

В товарних господарствах структура стада не є постійною і підлягає змінам протягом року внаслідок вибуття або народження тварин (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Структура стада свиней на 1.01. 2023 р.

Виробничі групи	Голів	%
Кнури основні і перевірювані	2	0,7
Свиноматки основні	19	7
Свиноматки перевірювані	-	-
Поросята-сисуні 0-2 міс.	177	65,1
Поросята на дорощуванні 2-4 міс.	26	9,6
Ремонтний молодняк 4-10 міс.	18	6,6
Молодняк на відгодівлі	30	11
Всього	272	100

Середньорічне поголів'я в господарстві 272 голови свиней в т. ч. 19 основних свиноматок. В структурі стада господарства основні свиноматки становлять 7 %, а перевірювані свиноматки у господарстві взагалі відсутні. Що вказує на екстенсивне використання маточного поголів'я.

Середня багатоплідність основних свиноматок – 8,4 голів. Враховуючи це в господарстві необхідно більше приділяти уваги відбору і вирощуванню ремонтних свинок, щоб їх багатоплідність була не нижче 9 поросят на опорос, це забезпечить якісний ремонт маточного стада.

Вікова структура основного стада кнурів і свиноматок приведена в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Вікова структура стада за 2022 р.

Вік основних тварин, років	Кількість маток		Кількість кнурів	
	гол	%	гол	%
1,5-2,5	6	31,6	1	50
2,5-3,5	5	26,3	-	-
3,5-4,5	6	31,6	1	50
4,5-5,5	2	10,5	-	-
Всього	19	100	2	100

З даної таблиці ми бачимо, що найбільше у стаді свиноматок віком 1,5–2,5 роки та 3,5–4,5 років. Тому необхідно у стадо вводити молодих свиноматок, що покращить продуктивні їх якості, а саме: багатоплідність, крупноплідність та відсоток заплідненості.

Показники продуктивності свиноматок племінного ядра показано у таблиці 3.4. Багатоплідність знаходиться в межах 8–9 поросят маса гнізда в 2 місяці – 142–168 кг.

Таблиця 3.4

Порівняльна характеристика продуктивності свиноматок

Свиноматка, номер	Жива маса, кг	Довжина тулуба, см	Багатоплідність, гол	Маса гнізда в 2 міс, кг
2820	208	150	9,0	168
3616	209	151	8,0	153
1314	204	156	8,0	147
1316	210	153	9,0	162
3424	195	148	8,0	142
1118	197	149	8,5	156

В загальному це відповідає класам від II до еліти. Найкращі показники продуктивності серед представників племінного ядра у свиноматок під номером 2820 та 1316 – багатоплідність 9,0 поросят, маса гнізда в 2 місяці – 168–162 кг, а також у свиноматки 1118 – 8,5 поросят і 156 кг відповідно. Порівняно нижчі показники продуктивності у свиноматок 1314, 3616 та 3424. Ці дані необхідно використати при обґрунтуванні плану вдосконалення

структури стада свинопоголів'я та племінного ядра.

У господарстві годівлю свиней організують наступним чином. Раціони складають тільки для лактуючих свиноматок і молодняку.

Згідно норм годівлі на одну свиноматку з шлейфом необхідно на рік заготовляти мінімум 115 ц корм. од. в тому числі концентрованих кормів 86,8 ц корм. од (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

**Структура використаних кормів на свиноматку в
2022 р., ц корм. од.**

Показник	Норма	Фактично	± до норми	Забезпеченість, %
Зернові – всього	86,8	80,1	-6,7	92,3
в т.ч. ячмінь	34,5	32,9	-1,6	93,4
кукурудза	23,0	19,6	-3,4	85,2
пшениця	16,1	15,4	-0,7	95,7
овес	1,7	1,7	-	100
горох	11,5	10,5	-1	91,3
Високопротеїнові (макуха, БВД, дріжджі)	3,4	3,4	-	100
Сіно злако-бобове	4,8	4,1	-0,7	85,4
Соковиті корми	10,4	-	-	-
в т.ч. кормові буряки	3,3	-	-	-
Зелена маса люцерни	7,5	8,0	-	106,6
Молоко цільне	0,1	0,1	-	100
Молоко збиране	2,0	2,0	-	100
Всього	115	97,7	-17,3	84,9

Фактично в 2022 році галузь свинарства у господарстві була забезпечена кормами тільки на 84,9 %. Концентрованими кормами галузь свинарства була забезпечена на 92,3%, високопротеїновими на 100 %, грубими на 85,4 % тільки зеленими кормами свині були забезпечені понад норми, аж на 106,6 %. Соковиті корми у господарстві в годівлі свиней не використовуються, так як у структурі посівів не має посівів буряків. Така забезпеченість свинопоголів'я кормами і послугувала для отримання не дуже високих середньодобових приростів. Так середньодобові прирости у загальному по господарству становлять 320 г.

3.2. Резерви збільшення виробництва свинини у господарстві на перспективу (розрахунково-технологічна частина)

Виходячи з умов фермерського господарства ТОВ «Скоморошківське» найкраще впровадити сезонно-турову систему парування свиноматок, одержання опоросів і поросят, при плануванні взяти показники середнього рівня продуктивності тварин (табл. 3.6).

Таблиця 3.6

Схема проведення сезонно-турових опоросів

Варіанти опоросів	Дата осіменіння	Дата одержання опоросів	Переваги сезонно-турових опоросів
Перший опорос основних свиноматок	20.08-20.09	15-20.12-15-20.01	Свиноматки після літньо-табірного утримання народжують міцних, крупних поросят, котрі добре ростуть та розвиваються
Одержання опоросів в умовах літніх таборів			
Опороси перевіряємих свинок	Від 5.01 до кінця місяця	Кінець травня-червня	Опороси проводять в літніх таборах з використанням дешевих зернових кормів, поросята добре ростуть та гармонійно розвиваються
Другий опорос основних свиноматок	Березень	Липень	Скорочуються витрати концентрованих кормів. Поросята до 2-х місячного віку загартовуються, що сприяє високій енергії їх росту на вирощуванні і відгодівлі

Розрахунок поголів'я свиней різних виробничих груп станом на початок планового року розпочинаємо із наявності поголів'я основних свиноматок.

На перспективу поголів'я основних свиноматок залишимо сталим в кількості 19 голів. Умови виробництва свинини на перспективу наведені в таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Умови виробництва свинини на перспективу

Показник	Значення
Тип відтворення стада	просте
Строки щорічного парування маток: основних	50% у вересні 50% у жовтні
перевірюваних	100% у січні
Система опоросів	сезонна
Тривалість поросності, дн.	114
Тривалість підсисного періоду, днів	45
Кількість опоросів за рік: на основну матку	2
на перевірювану матку	1
Співвідношення в стаді: основних до перевірюваних маток	1:1
основних до перевірюваних кнурів	1:0,4
Річне навантаження маток на одного кнура	15
Тривалість використання, років: основних кнурів	5
основних маток	4
Щорічне бракування, %: основних кнурів	20
основних маток	25
перевірюваних кнурів і маток	усіх після комплектування
Вік ремонтного молодняку при переведенні в групу свинок	10 міс.
Вік молодняку при постановці на м'ясну відгодівлю, міс.	4
Тривалість м'ясної відгодівлі, міс.	4
Середньодобовий приріст, г: на м'ясній відгодівлі	700
Багатоплідність маток, гол.: основних	10
перевірюваних	9

Поголів'я перевірюваних маток визначають з урахуванням співвідношення основних до перевірюваних маток: $19 \times 1 = 19$ голів

Поголів'я основних (дорослих) кнурів визначають враховуючи річне навантаження на кнура основних і перевірюваних маток: $19 + 19 : 15 = 3$ ГОЛОВИ.

Поголів'я перевірюваних кнурів визначають враховуючи співвідношення основних до перевірюваних кнурів: $3 \times 0,4 = 2$ ГОЛОВИ.

При плануванні парувань і опоросів необхідно враховувати факт, що певна кількість основних маток уже була спарована в вересні (50 %), а інша (50%) у жовтні минулого року. Відповідно до цього основні матки пороситимуться у січні і лютому, а перевірювані – у травні планового року (табл. 3.8).

Таблиця 3.8

План парувань, опоросів і одержання поросят на перспективу

Місяці року	Парування минулого року	Парування планового року		Кількість опоросів і вихід поросят					
		основні	перевірювані	від основних		від перевірюваних		разом	
				опоросів	поросят	опоросів	поросят	опоросів	поросят
1			19	10	100			10	100
2				9	90			9	90
3		10x1,15x1,03							
4		9 x1,15x1,03							
5						19	171	19	171
6									
7				10	100			10	100
8				9	90			9	90
9	10x1,15x1,03								
10	9 x1,15x1,03								
11									
12									
За рік	23	23	19	38	380	19	171	57	551

В зв'язку з тим, що відлучення поросят проводиться в 45-денному віці, за рік від основної свиноматки одержується 2,0 опороса, тому що

відтворювальний цикл свиноматки за цих умов складає 180 днів (114 супоросний + 45 підсисного + 21 холостого періоду). Тоді, за календарний рік від основних свиноматок одержимо:

$$19 \text{ гол.} \times 2,0 = 38 \text{ опоросів} \times 10 \text{ поросят} = 380 \text{ поросят.}$$

Від 19 перевірюваних свиноматок в травні буде одержано: $19 \text{ гол.} \times 9 \text{ поросят} = 171 \text{ поросят}$. Разом за рік буде одержано 551 гол. поросят.

Поголів'я перевірюваних кнурів до листопада є величина постійна, а в листопаді після бракування основних кнурів частину перевірюваних (за кількістю вибракуваних основних) кнурів переводять в основні, а решта бракують і ставлять на відгодівлю. Поповнюють групу перевірюваних кнурів із групи ремонтних кнурців у грудні. Тобто, у нас буде утримуватися 2 перевірювані кнури, яких у листопаді 1 голову переведуть у основне стадо, а 1 кнура поставлять на відгодівлю.

За певних умов, коли планується просте (стандартне) відтворення основних свиноматок протягом року, кількість свиноматок залишається стабільною. Проте, у вересні-жовтні після того, як відлучили поросят від основних свиноматок другого опоросу їх бонітують і за результатами оцінки частину їх (25%) бракують і ставлять на відгодівлю, а замість вибракуваних вводять таку ж кількість із групи перевірюваних маток. При плануванні відбору ремонтних свинок виходили з того, щоб забезпечити 25 % щорічну заміну основних свиноматок. При сформуванні основного стада із 19 основних свиноматок, щороку потрібно замінити 5 голів основних свиноматок.

Поголів'я перевірюваних маток до червня є величина постійна. У червні, після відлучення поросят, перевірюваних маток бонітують і за результатами оцінки залишають у цій групі ту кількість, яка піде на заміну вибракуваних основних, а решту бракують і ставлять на відгодівлю у цьому ж місяці (червні). Поповнюють групу перевірюваних маток із групи ремонтних свинок у грудні. Із 19 голів перевірюваних маток 5 голів переведемо у групу основних свиноматок, а решта 14 голів поставимо на

відгодівлю.

Рух поголів'я стада свиней в господарстві протягом планового року приведені у додатку А.

Свиноферма повинна працювати із закінченим циклом виробництва, тобто, займатись відтворенням молодняку з наступною реалізацією поросят в різному віці. Тому в стаді повинні бути всі статево-вікові групи свиней в рекомендованій кількості.

Даний план розвитку свинарства у господарстві передбачає розробку технологічного процесу, вирішення питань відтворення, кормової бази і годівлі тварин, утримання, механізації трудомістких процесів та реалізації виробленої продукції.

Наступний рух одержаного поголів'я поросят буде такий (табл. 3.9):

- з 551 голови приплоду 10 % або 55 голів становитиме відхід;
- відібрано на ремонт стада 32 голови;
- реалізовано населенню:

у віці 0-2 міс. (12 %) – 66 гол. × 8 кг = 5,28 ц живої маси;

у віці 2-4 міс. (15 %) – 82 гол. × 20 кг = 16,4 ц живої маси;

поставлено на відгодівлю:

$551 - 55 - 32 - 66 - 82 = 316$ гол. × 120 кг = 379,2 ц живої маси.

Рівень середньодобових приростів – 700 г, вік досягнення живої маси 120 кг – 170 днів.

Крім цього, будуть реалізовані вибракуванні основні, перевірювані свиноматки і кнурі живою масою:

$5 \text{ гол.} \times 1,8 \text{ ц} + 14 \text{ гол.} \times 1,5 \text{ ц} + 1 \text{ гол.} \times 1,8 \text{ ц} + 1 \text{ гол.} \times 2,2 \text{ ц} + 11 \times 1,2 \text{ ц}$
 $= 47,2 \text{ ц.}$

Тому загальна реалізація свинини за рік становитиме:

$379,2 \text{ ц} + 47,2 \text{ ц} = 426,4 \text{ ц.}$

Необхідно максимально використати теплий період року для виробництва свинини.

Розрахунок виробничої програми свиноферми на перспективу

Показники	Розрахунок
Чисельність свиноматок, гол.:	
основних	19
перевірюваних	19
Чисельність кнурів, гол.:	
основних	3
перевірюваних	2
Багатоплідність свиноматок, гол.:	
основних	10
перевірюваних	9
Вік відлучення поросят, днів	45
Відтворювальний цикл свиноматки, днів	180
Кількість опоросів від свиноматки, шт.	2
Одержано поросят від осн. свиноматок, гол.:	380
перевірюваних	171
Одержано приплоду всього за рік, гол.	551
Технологічний відхід 10 %, гол	55
Відібрано для ремонту стада, гол	
свинок	29
хряків	3
Реалізація населенню, гол.: у віці 0-2 міс.	66
у віці 2-4 міс.	82
Поставлено на відгодівлю, гол.	316
Рівень середньодобових приростів, г	700
Реалізація вибракуваних тварин, гол.:	
основні свиноматки (25 %)	5
перевірювані свиноматки	14
основні кнури	1
перевірювані кнури	1
Загальна реалізація живої маси свиней за рік, ц	426,4

Приплід з другого туру одержання поросят певну кількість реалізувати населенню у вікові періоди 0–2 або 3–4 місяці, щоб менше залишилось на зимівлю.

Для утримання свиней необхідно використати одне приміщення. Для економії тепла і затрат праці все поголів'я утримувати в одному приміщенні, біля якого відремонтувати вигульні майданчики для вигулу тварин взимку та

утримання і вирощування поросят влітку. Всередині свинарника необхідно мати 19 індивідуальних станків для підсисних свиноматок, один станок для утримання чотирьох основних кнурів і один станок – для чотирьох перевірюваних кнурів. Решта – лише групові станки вмістимістю по 10–15 голів кожний.

Опороси перевірюваних свиноматок одержувати в травні в станках, які звільняються після першого туру опоросів основних маток.

Після відлучення від свиноматок поросята утримуються в тих самих станках, а самі свиноматки розміщуються в трьох групових станках третього свинарника. Тут їх готують до наступного парування.

За такої організації в індивідуальних станках буде одержано три тури опоросів і вирощування молодняку до 4-х місячного віку. Молодняк від перевірюваних свиноматок утримується до трьох місяців у станках для опоросу.

Від правильної організації парування свиноматок залежить одержання запланованої кількості поросят. Тому основних свиноматок спаровують в першу охоту після відлучення поросят не залежно від їх вгодованості. Для стимуляції охоти у холостих свиноматок станок з кнуром розмістити між станками холостих свиноматок, а не десь в закутку. В період парувального сезону кнура випускати в прохід біля свиноматок для контакту з ними. Це краще робити вранці. При виявленні у свиноматки рефлексу нерухомості вранці, спаровувати її в той же день після обіду (з 14 до 16 год.) і по можливості наступного дня (з 8 до 10 год.).

Кнурі протягом року повинні мати заводську вгодованість забезпеченні моціоном (на вигульних майданчиках), достатньою годівлею. Для утворення якісної сперми з високою запліднювальною здатністю контролювати раціон за протеїном, вітамінами, мінеральними речовинами, енергією. На фермі природне парування. На 19 основних свиноматок необхідно три основних кнури. Два перевірювані кнури які також можуть помірно використовуватись в парувальний період. За такої кількості кнурів може бути забезпечене

двократне парування свиноматок як основних, так і перевірюваних, в одну охоту. А це зменшить ризик недоодержання кількості поросят в опоросі.

Ремонтні свинки і кнурці пронумеровують вищипами на вухах. Відповідно мають індивідуальні номери основні кнури і свиноматки. Ведуться форми зоотехнічного обліку, які прийняті для товарних їх ферм, серед них журнали обліку парувань і опоросів свиноматок, вирощування ремонтного молодняку, продуктивності свиней на відгодівлі.

З метою одержання ефекту гетерозису, запровадити промислове схрещування: свиноматки великої білої породи, кнурі – ландрас чи української м'ясної породи. На ремонт можна залишати двопородних помісей і потім спаровувати з кнуром третьої породи.

Підбір і відбір в стаді на 19 основних свиноматок проводити індивідуальний. Кращі поєднання окремих кнурів і свиноматок повторювати.

Щоб одержати благополучний опорос потрібно:

- очистити і продезінфікувати 3%-ним розчином каустичної соди приміщення та покупати свиноматок (1%-ним цим же розчином);

- новонароджених поросят протерти чистим рушником. Місце надрізу пуповини (на відстані 2–3 см від черевної стінки) продезінфікувати розчином йоду та гліцерину (1:1);

- після закінчення опоросу (не пізніше як через 1–1,5 години) поросят підсадити до певних сосків свиноматки – менших до передніх, більших - до задніх. Молозиво забезпечує їх організм антитілами та підвищує природну стійкість проти різних захворювань;

- свиноматкам в перший день після опоросу давати половину добової норми води (4-5 л) та по 0,5 кг суміші концкормів (комбікорму).

Селекційно-племінна робота в стаді базується на систематичному зоотехнічному обліку, який ведеться за певними формами та процедурами (додаток Б).

Основа зоотехнічного обліку – правильна нумерація та своєчасне мічення приплоду. Свиней у господарстві мітять вищипами вухах.

3.3. Економічна ефективність розробки

Проведена економічна оцінка показала, що використання нової проектної технології виробництва свинини може призвести до збільшення виробництва свинини в конкретних умовах господарства. Це досягається шляхом підвищення відтворювальних можливостей свиноматок, збільшення середньодобових приростів та зниження затрат корму на одиницю приросту.

Найефективнішим кроком, на нашу думку буде зберегти існуюче поголів'я з збільшенням їх продуктивності. Реалізаційна ціна одного центнера свинини у господарстві в 2023 році складає в середньому 4700,0 грн при собівартості – 3500 грн. (табл. 3.10).

Таблиця 3.10

Економічна ефективність виробництва свинини на перспективу

Показники	Технологія		Відхилення ± звітний до базового
	базова	проектна	
Середньорічне поголів'я основних свиноматок, гол	19	19	-
Кількість опоросів від однієї свиноматки	1,26	2,0	0,74
Вихід поросят на 1 свиноматку, гол	16,8	29	12,2
Валове виробництво свинини, ц	242	426,4	184,4
Собівартість 1 ц приросту, грн.	2890	3985	1095
Ціна реалізації 1 ц свинини, грн.	4570	4850	280
Рівень рентабельності, %	15,8	21,7	5,9 в. п.

Затрати корму на 1 ц приросту також зменшаться і будуть становити 5,5 ц. корм. од. Як результат збалансованої годівлі та впровадження чіткого виробничого процесу виробництва свинини, очікується підвищення рентабельності галузі. Прогнозується, що рівень рентабельності виробництва свинини буде становити 21,7%, що свідчить про ефективне використання ресурсів і отримання прибутку. Це показник успішності господарства і свідчить про його конкурентоспроможність на ринку.

ВИСНОВКИ

1. Напрямок свиноферми господарства ТОВ «Скоморошківське» – виробництво товарної свинини. На кінець 2022 року в господарстві нараховувалося 272 голови свиней великої білої породи, в тому числі 19 основних свиноматок. Від яких було одержано 24 опороси. За рік народилося живого приплоду 321 голова. Вихід поросят за 1 опорос складає в середньому 8,4 поросят. В середньому за рік від однієї свиноматки отримано 1,26 опороса при відтворювальному циклі свиноматки 331 день.

Було закуплено 40 ремонтних свинок на місце реалізованих 57 голів вибракуваних свиноматок. Також було реалізовано 556 голів молодняку свиней віком 3–4 місяці живою масою 25 кг. За рік вирощено в живій масі 242 ц свинини. Середньодобовий приріст свиней в середньому складав 320 г.

2. Виходячи із аналізу ведення галузі свинарства у ТОВ «Скоморошківське» та виявлення резервів збільшення виробництва свинини, пропонуємо розробити чіткий технологічний процес виробництва свинини на 19 основних свиноматок.

3. У розробленому проекті обґрунтовані питання відтворення, утримання, кормової бази та годівлі тварин.

4. Завдяки проведеним розрахункам, при утриманні 19 основних свиноматок забезпечується виробництво свинини 426,4 ц в рік, або 22,4 ц на 1 свиноматку, при витратах кормів 5,5 ц корм. од.

5. Передбачається реалізація 148 гол. поросят населенню, в тому числі 66 гол. віком до 2 міс. і 82 гол. в 2–4 місячному віці, а також поставлено на відгодівлю 316 гол.

6. Проектом передбачається запровадження сезонно-турових опоросів, промислове схрещування, заготівлю кормів 140 ц корм. од. на одну основну свиноматку, або 3227,91 ц корм. од. для всієї ферми, для чого необхідно посіяти 73,7 га ріллі.

ПРОПОЗИЦІЇ

Пропонуємо розроблені елементи технологічного процесу виробництва свинини впровадити у виробництво на прикладі ТОВ «Скоморошківське» Вінницького району Вінницької області.

Завдяки запровадженні чіткого виробничого процесу виробництва свинини та правильно організованій годівлі свиней зросте прибутковість галузі. Так рівень рентабельності виробництва свинини буде становити 21,7%.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналітичний огляд сучасного стану функціонування галузі свинарства. URL: <http://www.economy.in.ua/?op=1&z=4976&i=8> (дата захисту: 29.05.2023).
2. Асоціація «Свинарі України». Веб-сайт. URL: <http://asu.pigua.info/> (дата звернення: 25.05.2023).
3. Баланс феруму та міді в організмі свиней при використанні нетрадиційних природних добавок / Вербельчук Т. В., Вербельчук С. П., Ковальчук І. І., Ковальчук І. В., Васильєв Р. О., Клим В. Р. *Вісник Сумського національного університету. Серія: Тваринництво*. 2021. Вип. 2 (45). С. 77–82. doi: <https://doi.org/10.32845/bsnau.lvst.2021.2.11>.
4. Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України: стат. зб. / за ред. О. М. Прокопенко Державна служба статистики України. К., 2018. 59 с.
5. Бізнес-планування у свинарстві. URL: <https://agrotimes.ua/article/biznes-planuvannya-u-svinarstvi/> (дата звернення: 21.03.2023).
6. Виробництво свинини в Україні: виклики сьогодення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. С. 67–71. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/27_2_2019ua/14.pdf (дата звернення: 27.05.2023).
7. Відтворні якості свиноматок різних селекційних рівнів / Кремезь М. І., Повод М. Г., Михалко О. Г., Вербельчук Т. В., Вербельчук С. П., Щербина О. В., Калініченко Г. І. *Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва* : збірник наукових праць Білоцерківського ДАУ. Біла Церква, 2022. №1(170). С. 50–65.

8. Генофонд порід сільськогосподарських тварин України: навч. посіб. / В. В. Шуплик, О. В. Савчук, І. В. Гузев та ін. Кам'янець- Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2013. 352 с.
9. Гетя А. А. Організація селекційного процесу в сучасному свинарстві. Полтава : Полтавський літератор, 2009. 192 с.
10. Гноєвий І. В. Годівля і відтворення поголів'я сільськогосподарських тварин в Україні. Монографія. Інститут тваринництва УААН ХДЗВАМАПУ. Х. ООО «Контур», 2006. 400 с.
11. Годівля сільськогосподарських тварин : навч. посіб. / В. А. Бурлака, М. М. Кривий, В. П. Славов та ін. ; під заг. ред. В. А. Бурлаки. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2004. С. 140–160.
12. Детергенти сучасності : монографія / В. А. Бурлака, І. Г. Грабар, В. М. Микитюк [та ін.] ; за ред. В. А. Бурлаки. Житомир : ЖНАЕУ, 2012. 652 с.
13. Довідник з виробництва свинини / В. І. Герасимов, В. Ф. Коваленко, В. М. Нагаєвич, Г. С. Походня та ін. Харків: Еспада, 2001. 336 с.
14. Довідник оператора по відтворенню і вирощуванню свиней / В. П. Рибалко, М. Т. Ноздрін, В. Ф. Коваленко та ін. К.: Урожай, 1985. 136 с.
15. Залежність відгодівельних якостей свиней американського походження від різного типу годівлі / Повод М. Г., Михалко О. Г., Вербельчук Т. В., Щербина О. В., Тіщенко О. С. *Вісник Сумського НАУ. Наук. журнал. Серія "Тваринництво"*. Суми. 2021. Вип. 4 (47). С. 125–132. doi: <https://doi.org/10.32845/bsnau.lvst.2021.4.21>
16. Іванов В. О., Волощук В. М. Біологія свиней: навч. посіб. Київ, 2009. 240 с.
17. Іванов В. О., Волощук В. М. Сучасна технологія виробництва свинини в Україні та перспективи її удосконалення. *Таврійський науковий вісник*. Херсон, 2006. Вип. 43. С. 75–79. 36
18. Еріксон Д. Американська технологія утримання свиней (від відлучення до забою). *Прибуткове свинарство*. 2015. № 3(27). С. 64–67.

19. Головні технологічні аспекти виробництва свинини в приватних господарствах зони Степу. URL: <http://agro-business.com.ua/tvarynnytstvo-ta-veterynariya/item/26335-holovni-tekhnolohichni-aspekty-vyrobnytstva-svynyny-v-privatnykh-hospodarstvakh-zony-stepu.html> (дата звернення: 02.06.2023).

20. Кобернюк С.О. Підвищення економічної ефективності виробництва та реалізації свинини : автореф. дис. ... канд. економ. наук : спец. 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) ; Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет. Дніпро, 2017. 22 с.

21. Ковальчук І. В., Лісогурська Д. В., Шуляр А. Л., Вербельчук Т. В., Шуляр А. Л. Методичні вказівки до виконання кваліфікаційних робіт здобувачами освітнього ступеня бакалавр спеціальності 204 «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва». Житомир : В-во Поліського університету, 2020. 29 с.

22. Кращі практики біобезпеки ферм «скоро на екранах». URL: <http://asu.pigua.info/uk/news/> (дата звернення: 01.06.2023).

23. Кравець І. В. Сучасні тенденції розвитку виробництва свинини в Україні та світі. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2018/70.pdf (дата звернення: 24.05.2023).

24. Михалко О. Г. Сучасний стан та шляхи розвитку свинарства в світі та Україні. *Вісник Сумського НАУ. Наук. журнал. Серія «Тваринництво»*. Суми. 2021. № 3 (46). С. 61-77.

25. Оптимізація передстартової годівлі поросят в умовах інтенсивної технології / Попсуй В. В., Корж О. В., Опара В. О., Вербельчук Т. В., Щербина О. В. *Вісник Сумського НАУ. Наук. журнал. Серія «Тваринництво»*. Суми. 2021. Вип. 4 (47). С. 144–148. doi: <https://doi.org/10.32845/bsnau.lvst.2021.4.24>

26. Повод М., Михалко О., Вербельчук С., Вербельчук Т., Серeda М., Іванчук О. Відтворна здатність свиней в умовах промислового свинарства

Проблеми виробництва і переробки продовольчої сировини та якості і безпечність харчових продуктів: зб. матеріалів V Міжнар. наук.-практ. конф., 18 трав. 2023 р. Житомир : Поліський нац. ун-т, 2023. С. 14–16.

27. Повод М. Г. Інтенсивна технологія виробництва свинини в індивідуальному господарстві. *Таврійський науковий вісник*. 2017. № 78. Ч. 2. Т. 2. С. 176–182. URL: http://www.tnv-agro.ksauniv.ks.ua/archives/78-2-2_2012/42.pdf (дата звернення: 04.06.2023).

28. Практикум із свинарства і технології виробництва свинини / Герасимов В. І. та ін. Харків: Еспада, 2003. 224 с.

29. Практичний довідник експортера м'ясної продукції, available at: <http://ukrainianfood.org/uk/post/prakticnij-dovidnik-eksportera-masnoi-produkcii> (Accessed 18 Oct 2018).

30. Свинарство України : навч. посіб. / Герасимов В. І. та ін.; за ред. В. І. Герасимова, В. М. Нагаєвича, Д. І. Барановського. Харків : Еспада, 2008. 460 с.

31. Свинарство : монографія / за ред. В. М. Волощука. К.: Аграрна наука, 2014. 592 с.

32. Собівартість виробництва свинини в Україні близька до європейської. *Agro&Times*. URL: <https://agrotimes.ua/tvarinnitstvo/sobivartist-vyrobnyctva-svynunu-v-ukrayini-blyzka-do-yevropejskoyi/> (дата звернення: 21.05.2023).

33. Сушарник Я. А. Аналітичний огляд сучасного стану функціонування галузі свинарства. *Економічна наука. Економіка та держава*. 2021. Вип. 7, С. 52–56. <https://doi.org/10.32702/23066806.2021.7.52>

34. Теслюк А. А. Сучасний стан свинарства в Херсонській області. *Наукові доповіді НУБіП України. Тваринництво*. 2017. Вип. 5(69), режим доступу <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/200353.pdf>

35. Технологія виробництва продукції свинарства: навч. посіб. / М. Г. Повод та ін.: за заг. ред. М. Г. Повода. Київ : Науково-методичний центр ВФПО, 2021. 360 с.

36. Технологія виробництва продукції свинарства : підруч. / В. І. Герасимов та ін.; за ред. В. І. Герасимова; 3-тє вид., доп. і перероб. Харків : Еспада, 2010. 456 с.
37. Технологія виробництва продукції свинарства : навч. посіб. / Засуха Ю. В. та ін.; 3-тє вид. Вінниця : Нова книга, 2010. 336 с.
38. Технологія виробництва продукції свинарства : навч. посіб. / В. В. Шуплик, О. М. Булатович, Ю. М. Єфстафієва та ін. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2016. 396 с.
39. Топіха В. С., Топіха В. І. Тенденції розвитку галузі свинарства в країнах світу та Україні. *Вісник аграрної науки Причорномор'я*. 2006. №3(35). С. 8–14.
40. Топчін О. В. Деякі поради щодо утримання свиней. Ефективне тваринництво. 2011. № 1. С. 20–23.
41. Царенко О. М., Крятов О. В., Крятова Р. Є., Бондарчук Л. В. Ресурсозберігаючі технології виробництва свинини: теорія і практика: навч. посіб. / під заг. ред. О.М. Царенко. Суми : Університетська книга, 2004. 269 с.
42. Povod, M. H., Tishchenko, O., Mykhalko, O. H., Verbelchuk, T. V., Verbelchuk, S. P., Sherbyna, O. V., & Kalynychenko, H. I. (2022). Growth intensity and fattening qualities of pigs during changes in feeding types during reproduction and fattening. *Scientific Messenger of Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies. Series: Agricultural sciences*, 24(96), 50–60. doi: 10.32718/nvlvet-a9607.

ДОДАТКИ

У господарствах прийнято такі форми зоотехнічного обліку:

- картка племінного кнура (ф. № 1-св),
- картка племінної свиноматки (ф. № 2-св),
- картка обліку продуктивності кнура (ф. № 3-св),
- журнал обліку парування чи осіменіння свиней (ф. № 4-св),
- книга обліку опоросів і приплоду (ф. № 5-св),
- книга обліку вирощування ремонтного молодняка (ф. № 6-св),
- зведена відомість бонітування свиней (ф. № 7-св),
- станкова картка підсисної свиноматки (ф. № 8-св),
- картка оцінки племінних тварин за відгодівельними і м'ясними якостями потомства (ф. № 9-св),
- акт-розрахунок на купівлю-продаж підсвинків на контрольну відгодівлю (ф. № 10-св),
- станкова картка (ф. № 11-св),
- журнал реєстрації підсвинків на контрольній відгодівлі (ф. № 12-св),
- журнал обліку м'ясних якостей підсвинків на контрольній відгодівлі (ф. № 13-св),
- картка обліку витрачання кормів на контрольній відгодівлі (ф. № 14-св).